

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 26/2005 vp

Valtioneuvoston selvitys Euroopan puolustusviraston aloitteesta jäsenmaiden puolustusvälinehankintojen käytäntesäännöiksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 21 päivänä lokakuuta 2005 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Euroopan puolustusviraston aloitteesta jäsenmaiden puolustusvälinehankintojen käytäntesäännöiksi (E 92/2005 vp) talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Elise Pekkala, kauppa- ja teollisuusministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Jouko Tulosisela, puolustusministeriö
- apulaisjohtaja Henrik Nordell, Suomen Puolustus- ja Ilmailuteollisuusyhdistys ry.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Puolustusvirasto on valmistellut periaatteita hallitustenvälisiksi vapaaehtoisiksi, juridisesti esitöviksi käytäntesäännöiksi kilpailun lisäämiseksi puolustustarvikehankinnoissa. Virasto on 6.10.2005 julkaissut uusimman version ehdotuksistaan käytäntesääntöjen mahdollisista osaluista jäsenmaiden käsiteltäväksi.

Tavoitteena olisi antaa osallistujamaiden yrityksille tasa-arvoinen ja syrjimätön mahdollisuus kilpailla osallistujamaiden (lähinnä ns. hyllytavaratyypisistä) puolustusvälinehankinnoista. Jäsenmaat sitoutuisivat tietyin rajoituksin avaamaan ennalta puolustustarvikehankintojen tarpeet ja tarjouspyynnöt todelliselle eurooppalaiselle kilpailulle, noudattamaan toimitaan läpinäkyvyyttä, raporttoimaan hankinnoissa tehdyistä ratkaisuista ja antamaan tarvittaessa selvi-

tyksiä mahdollisista poikkeamisista käytäntesääntöjen periaatteista. Käytäntesääntöjen ehdotetaan tulevan voimaan 1.7.2006 alkaen, ja jäsenmaita kehoitettaisiin myös selvittämään kansallisia toimiaan tähän liittyen.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto on pitänyt asteittaisia toimenpiteitä puolustustarvikehankintojen vastavuoroiseksi avaamiseksi ja alan markkinoiden tehostamiseksi Euroopassa kannatettavina. Valtioneuvosto puoltaa pidemmällä aikavälillä eurooppalaisten puolustusmateriaalimarkkinoiden luomista, ja puolustustarvikehankintojen käytäntesäännöt sisältävät tärkeän askeleen tähän suuntaan. Suomi haluaa olla mukana tässä työssä. Euroopan puolustusvirasto on sopiva toimija yhteisten käytäntöjen rakentamisessa, ja aloite tu-

kee merkittävällä tavalla puolustusviraston muita tavoitteita ja Euroopan ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämistä yleensä sekä Suomen puolustusta.

Käytänneseännöt avaisivat myös Suomen teollisuudelle pääsyä kilpailuolosuhteisiin Euroopassa ja antaisivat mahdollisuuksia parantaa puolustarvikkeisiin liittyvää huoltovarmuutta eurooppalaisella tasolla.

Suomen on kuitenkin myös otettava huomioon kansallisen puolustuksen näkökohtia, jotka voivat vaikuttaa käytänneseäntöjen soveltamiseen. Tarvittaessa on käytettävissä mahdollisuus poiketa menettelystä kansallisessa intressissä (vrt. art 296).

Suomen on tarpeen jatkossakin myös voida edellyttää ulkomaisissa puolustushankinnoissaan teollisen yhteistyön ehtoa. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ehtojen läpinäkyvyyden parantamiseen kaupankäynnin osana, ja niiden harmonisoinnin tutkimiseen eurooppalaisella tasolla.

Käytänneseännöstöön liitännäisten osa-alueiden, kuten yhteisön sisäisten asevientisiirtojen, järjestelyjä olisi kehitettävä samanaikaisesti. Valtioneuvosto pitää tärkeänä edistää näitä alueita komission, jäsenmaiden ja muiden toimijoiden kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Puolustusviraston esittämät käytänneseännöt noudattavat pääperiaatteiltaan julkisista hankinnoista annettuja sääntöjä vaikkakin sisältävät useita joustomekanismeja. Valiokunta katsoo valtioneuvoston kantaan yhtyen, että Suomen intressissä on olla mukana järjestelmässä. Se avaa uusia mahdollisuuksia puolustustarviketeollisuudellemme ja huoltovarmuuden turvaamiselle sekä tarjoaa paremmat mahdollisuudet päästä kehittämään säännöstöä edelleen.

Kyseessä on ensimmäinen askel avata eurooppalaisella tasolla vielä täysin suljettua sek-

toria. Epäselvää vielä on, missä laajuudessa eri jäsenmaat tulevat liittymään käytänneseäntöihin ja toisaalta soveltamaan niitä. Suomen ei tule yksipuolisesti avata markkinoitaan vaan sopeuttaa kansalliset toimet yleisen eurooppalaisen käytännön mukaisiksi.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Klaus Pentti /kesk
vpj.	Jari Leppä /kesk	Antti Rantakangas /kesk
jäs.	Arto Bryggare /sd	Martin Saarikangas /kok
	Sari Essayah /kd	Sari Sarkomaa /kok
	Klaus Hellberg /sd	Juhani Sjöblom /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Oras Tynkkynen /vihr.
	Miapetra Kumpula-Natri /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.